

Cauza C-59/19

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

29 ianuarie 2019

Instanța de trimitere:

Bundesgerichtshof (Germania)

Data deciziei de trimitere:

11 decembrie 2018

Recurentă:

Wikingerhof GmbH & Co. KG

Intimată în recurs:

Booking.com B.V.

BUNDESGERICHTSHOF (Curtea Federală de Justiție, Germania)

ORDONANȚĂ

[*omissis*]

pronunțată la

11 decembrie 2018

în litigiul

Wikingerhof GmbH & Co. KG, [*omissis*] Kropp,

recurentă-reclamantă,

[*omissis*]

împotriva

Booking.com BV, [*omissis*] Amsterdam (Țările de Jos),

intimată-pârâtă,

[*omissis*] **[OR 2]**

La 11 decembrie 2018, Camera pentru litigii în materie de concurență a Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania) [*omissis*]

a hotărât:

- I. Suspendă procedura.
- II. În temeiul articolului 267 TFUE, Curții de Justiție a Uniunii Europene i se adresează următoarea întrebare cu privire la interpretarea dreptului Uniunii:

Articolul 7 punctul 2 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1) trebuie interpretat în sensul că, în cazul unei acțiuni în încetarea anumitor practici, este competentă instanța de la locul faptei prejudiciabile, dacă se are în vedere că practica incriminată este reglementată prin dispoziții contractuale, însă reclamantul pretinde că aceste dispoziții sunt bazate pe un abuz de poziție dominantă din partea pârâtei?
[OR 3]

Motive:

- 1 A. Reclamanta exploatează un hotel în Schleswig-Holstein. Pârâta, care are sediul în Țările de Jos, exploatează o platformă de rezervări hoteliere.
- 2 În martie 2009, reclamanta a semnat un formular contractual înaintat de pârâtă, în care se menționează, printre altele:

„Condiții generale de desfășurare a activității

Hotelul declară că a primit o copie a versiunii 0208 a «Condiții[lor] generale de desfășurare a activității» [...] ale Booking.com. Acestea sunt disponibile online pe site-ul Booking.com [...]. Hotelul confirmă că a citit și a înțeles condițiile și că este de acord cu acestea. Condițiile sunt o parte integrantă a prezentului contract [...]"

- 3 Condițiile generale prevăd, între altele, că pârâta pune la dispoziția hotelului un sistem internet numit „Extranet”, prin care pot fi actualizate informațiile privind hotelul și pot fi găsite date cu privire la rezervări. De asemenea, acestea conțin o clauză conform căreia instanța competentă pentru toate litigiile care decurg din contract, cu excepția litigiilor privind plata și facturarea, sunt instanțele din Amsterdam.
- 4 Ulterior, pârâta a modificat în mai multe rânduri Condițiile generale, care sunt disponibile pentru a fi consultate pe Extranet. Reclamanta a contestat în scris

inclusiunea unei versiuni a Condițiilor generale, pe care pârâta o făcuse cunoscută partenerilor săi contractuali prin mesajul electronic din 25 iunie 2015.

- 5 Reclamanta consideră că întreprinderile hoteliere mai mici, cum este și ea, se văd obligate, ca urmare a poziției dominante pe piața serviciilor de intermediere hotelieră prin portalurile de rezervări hoteliere, să încheie un contract cu **[OR 4]** pârâta. Aceasta consideră anumite practici ale pârâtei legate de intermedierea de rezervări hoteliere drept obstrucționări abuzive, fiind prin urmare contrare legislației în domeniul concurenței.
- 6 Reclamanta a solicitat ca, sub sancțiunea aplicării unor sancțiuni administrative specificate de lege, pârâta să fie obligată să înceteze:
  - să afișeze, pe platforma sa de rezervări hoteliere, un preț al serviciilor hoteliere ale reclamantei ca fiind unul promoțional sau redus, fără acordul prealabil al reclamantei;
  - să o priveze pe reclamantă, în totalitate sau în parte, de acces la datele de contact lăsate pe platforma de rezervări hoteliere de partenerii contractuali ai reclamantei și să îi impună să ia legătura cu partenerii contractuali găsiți prin intermediul platformei numai prin funcționalitățile de contactare rezervate pârâtei;
  - să condiționeze plasarea hotelului în căutări de acordarea unui comision de peste 15%.
- 7 Reclamanta susține că, în chiar dacă acest comportament este prevăzut de Condițiile generale transmise de pârâta, ea s-a declarat dispusă să accepte aceste condiții numai din cauza poziției dominante pe piața a pârâtei.
- 8 Pârâta a invocat, printre altele, lipsa de competență teritorială și internațională a instanței sesizate, Landgericht Kiel (Tribunalul Regional din Kiel, Germania, denumit în continuare „LG Kiel”). LG Kiel a declarat acțiunea inadmisibilă pentru lipsă de competență teritorială și internațională. Apelul formulat de pârâta a fost respins. Împotriva acestei respingeri se îndreaptă reclamanta în cadrul prezentului recurs, care a fost admis de instanță. **[OR 5]**
- 9 B. Admiterea recursului depinde de interpretarea articolului 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1215/2012”). Pentru aceste motive, înainte de pronunțarea unei decizii în recurs, este necesar să se suspende judecata și, în temeiul articolului 267 alineatul (1) litera (b) și alineatul (3) TFUE, să se solicite Curții de Justiție a Uniunii Europene pronunțarea unei decizii preliminare.
- 10 I. În esență, instanța de apel și-a motivat hotărârea astfel:

- 11 În ceea ce privește plângerea formulată, nu este clar determinată competența teritorială și internațională a instanței sesizate. De asemenea, nu sunt clar determinate locul de executare a obligației în cauză [articolul 7 punctul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012] sau locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă [articolul 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012]. Nu intră, așadar, în discuție aspectul dacă a fost încheiată în mod valabil o convenție atributivă de competență.
- 12 În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, se impune o interpretare strictă a articolului 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/12. Norma se referă doar la acțiunile care urmăresc să stabilească răspunderea delictuală a pârâtului și care nu sunt legate de materia contractuală. În acest scop, nu este suficient ca între părți să existe un raport contractual. O legătură cu contractul există însă în cazul în care comportamentul reproșat ar putea fi considerat o încălcare a obligațiilor contractuale, astfel cum acestea pot fi stabilite ținând seama de obiectul contractului. Aceasta este, în general, situația în cazul în care interpretarea contractului este aparent indispensabilă pentru a determina dacă comportamentul reproșat este legal sau nelegal. Conform acestei interpretări, drepturile invocate prin acțiunea formulată nu sunt **[OR 6]** drepturi care au luat naștere ca urmare a unui delict în sensul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012. Acțiunea are ca obiect o modificare a conținutului contractului și modificarea practicilor pârâtei. Litigiul dintre părți a început ca urmare a relațiilor lor contractuale. Obiectul litigiului nu a fost, prin urmare, un comportament anticoncurențial oarecare al pârâtei, aflat complet în afara contractului. Drepturile și obligațiile pârâtei trebuie să fie determinate în temeiul contractului. Problemele ridicate prin acțiunea în încetare a reclamantei nu ar putea exista fără încheierea prealabilă a contractului dintre părți. Același lucru este valabil și în ceea ce privește aprecierea în temeiul dreptului concurenței. Astfel, obiectul litigiului nu îl constituie drepturile născute în temeiul unui contract, obiectul are însă o natură contractuală, întrucât se pune problema dacă acest contract există, în tot sau în parte.
- 13 II. Recursul este admis în cazul în care LG Kiel este instanța competentă la nivel teritorial și internațional. Pentru a stabili acest lucru, aspectul determinant este acela dacă Curtea de Apel a negat în mod întemeiat competența acestei instanțe în conformitate cu articolul 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012.
- 14 1. Curtea de Apel a lăsat deschis răspunsul la întrebarea dacă competența instanței sesizate lipsește fie și numai pentru motivul că părțile au încheiat în mod valabil o convenție atributivă de competență. Răspunsul la această întrebare trebuie să fie însă negativ.
- 15 Clauza atributivă de competență se regăsea în Condițiile generale utilizate de pârâtă. În această privință, LG Kiel a stabilit că nu sunt întrunite cerințele de la articolul 25 alineatul (1) a treia teză litera (a) și alineatul (2) din Regulamentul nr. 1215/12, deoarece lipsește o comunicare sub formă electronică a Condițiilor generale, care permite consemnarea durabilă a convenției. Această apreciere nu

este supusă niciunei îndoieli în ceea ce privește principiile procedurii de recurs.
[OR 7]

- 16 Instanța de trimitere nu poate fi de acord cu opinia LG Kiel conform căreia convenția atributivă de competență conformă cu articolul 25 alineatul (1) a treia teză litera (b) și alineatul (2) din Regulamentul nr. 1215/12 ar fi fost încheiată „într-o formă conformă cu obiceiurile statornicite între părți”. În această privință, nu există chestiuni care să necesite a fi clarificate prin interpretarea dreptului Uniunii. Obiceiurile statornicite la care se referă această normă pot înlocui doar forma scrisă, care este în toate celelalte cazuri necesară, nu însă și acordul părților contractuale [*omissis*]. LG Kiel s-a limitat să constate, în această privință, că, după încheierea contractului, s-a procedat în mod repetat la modificarea Condițiilor generale. În schimb, nu s-a constatat că aceste modificări au fost introduse în Extranet și nici în ce mod a reacționat reclamanta, în special dacă aceasta s-a declarat de acord cu comunicarea informațiilor sub această formă. Dimpotrivă, Curtea de Apel a remarcat că este în litigiu între părți aspectul dacă reclamanta a luat cunoștință, de fiecare dată, despre modificările aduse Condițiilor generale.
- 17 2. Recursul nu se îndreaptă împotriva concluziei instanței de apel conform căreia competența instanței sesizate nu rezultă din cuprinsul articolului 7 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1215/12. Nici această apreciere nu este supusă vreunei critici în stadiul procedurii de recurs.
- 18 3. Potrivit instanței de recurs, Curtea de Apel a săvârșit o eroare atunci când a exclus competența în materie delictuală a instanței întemeiată pe articolul 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/12. Un drept contractual este invocat numai în cazul în care cererea formulată se întemeiază cel puțin pe o obligație asumată în mod liber. Acest lucru lipsește în cauza principală. Astfel, din dispozitiv reiese chestiunea care trebuie clarificată în temeiul dreptului Uniunii. [OR 8]
- 19 a) Conform jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, pentru stabilirea competenței prevăzute la articolul 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012, este relevant nu numai aspectul dacă cererea în cauză privește materia delictuală din dreptul național al statului membru. Nici în ceea ce privește o astfel de acțiune, nu este clar determinată instanța competentă în temeiul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012, în cazul în care acțiunea privește o cauză în materie contractuală în sensul articolului 7 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012. La rândul său, noțiunea de contract se referă la obligații asumate în mod liber față de alte persoane (CJUE, Hotărârea din 17 septembrie 2002 - C-334/00, Tacconi, ECLI:EU:C:2002:499, punctul 23 și Hotărârea din 20 ianuarie 2005, Engler, ECLI:EU:C:2005:33, punctul 50 și următoarele -).
- 20 Noțiunile de [acțiune] „în materie contractuală” în sensul articolului 7 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012 și de acțiune „în materie delictuală și cvasidelictuală, în fața instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă” în sensul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul

nr. 1215/2012 sunt autonome și trebuie interpretate în principal ținând seama de economia și de obiectivele acestui regulament, pentru a asigura o aplicare unitară a acestora în toate statele membre (Hotărârea Curții din 27 septembrie 1988, Kalfelis, 189/87, ECLI:EU:C:1988:459, punctul 15 și următoarele, și Hotărârea Curții din 18 iulie 2013, ÖFAB, C-147/12, ECLI:EU:C:2013:490 [omissis], punctul 27). Prin urmare, în cazul unei acțiuni în răspundere civilă, trebuie să se examineze dacă creanțele invocate au o natură contractuală, indiferent de calificarea acestora în dreptul național (Hotărârea Curții din 13 martie 2014, Brogsitter, C-548/12, ECLI:EU:C:2014:148, [omissis] punctul 21, Hotărârea Curții din 10 septembrie 2015, Holtermann Ferho Exploitation, C-47/14, [omissis] ECLI:EU:C:2015:574, punctul 70 și următoarele, și Hotărârea Curții din 14 iulie 2016, Granarolo, C-196/15, [omissis] ECLI:EU:C:2016:559, punctul 20 și următoarele). Același lucru este valabil și în cazul acțiunilor în încetare (Hotărârea Curții din 1 octombrie 2002, Henkel, C-167/00, ECLI:EU:C:2002:555, și Hotărârea Curții din 5 februarie 2004, Danmarks Rederiforening/LO Landsorganisationen i Sverige, C-18/02, ECLI:EU:C:2004:74, punctul 27). [OR 9]

- 21 Natura contractuală a creanțelor invocate nu poate, prin urmare, să fie acceptată doar fiindcă una dintre părțile contractuale formulează o acțiune în răspundere civilă împotriva celeilalte părți contractuale. Chiar și în cazul în care o astfel de acțiune este de natură delictuală conform dreptului național, însă aceasta privește materia contractuală în sensul articolului 7 punctul 1 litera (a) din Regulamentul nr. 1215/2012, în cazul în care comportamentul incriminat poate fi considerat o încălcare a obligațiilor contractuale, astfel cum acestea pot fi stabilite ținând seama de obiectul contractului. Din nou, aceasta este situația în cazul în care o interpretare a contractului pare să fie indispensabilă pentru a se stabili dacă comportamentul pe care reclamantul îl reproșează pârâtei este legal sau nelegal (Hotărârea Curții din 13 martie 2014, Brogsitter, C-548/12, ECLI:EU:C:2014:148, punctul 23 și următoarele).
- 22 b) În cauza principală, părțile sunt în dezacord în ceea ce privește aspectul dacă pârâta deține o poziție dominantă pe piață în raport cu reclamanta și dacă folosește această poziție în mod abuziv, încălcând dispozițiile legislației în materie de concurență. Reclamanta mai susține că, atunci când pârâta descrie prețurile reclamantei drept unele promoționale sau reduse, nu dispune de un temei contractual valabil pentru acest mod de a proceda. Deși celelalte două practici a căror încetare se solicită prin cerere sunt prevăzute de Condițiile generale, reclamanta a acceptat să încheie contractul pe baza acestor condiții, numai întrucât nu îi rămânea altă alegere din cauza poziției dominante pe piață a pârâtei.
- 23 c) Ca punct de plecare, este neîndoielnic că drepturile pretinse ca urmare a unei fapte ilicite în sensul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012 pot fi invocate în cazul în care obiectul acțiunii îl constituie obținerea unor despăgubiri sau a încetării acțiunii ilicite, care se întemeiază pe faptul că comportamentul incriminat trebuie calificat drept o folosire abuzivă a unei poziții dominante deținute pe piața internă [OR 10] în sensul articolului 102 TFUE sau a unei

dispoziții corespunzătoare din legislația națională în materie de concurență (Hotărârea Curții de Justiție din 5 iulie 2018, Lithuanian Airlines, C-27/17, , ECLI:EU:C:2018:533, punctul 51 și următoarele). Un astfel de comportament abuziv poate consta, în special, în faptul că o întreprindere dominantă pe piață poate condiționa încheierea unor relații contractuale de acceptarea unor condiții de tranzacționare inechitabile [articolul 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE] [*omissis*].

- 24 Spre deosebire de instanța de apel, instanța de trimitere tinde să considere că o apreciere diferită nu este adecvată nici în cazul în care, la data introducerii acțiunii, reclamantul se află deja în relații contractuale cu întreprinderea - conform susținerilor sale - dominantă pe piață, astfel încât trebuie să se considere că comportamentul incriminat intră sub incidența dispozițiilor contractuale, reclamantul contestă însă aceste dispoziții ca fiind inechitabile și susține că s-a conformat acestora nu în mod voluntar, ci ca urmare a poziției dominante pe piață a pârâtei. Astfel, nici în acest caz, în prim-planul dezbaterilor juridice ale părților nu este interpretarea contractului, ci chestiunea dacă impunerea anumitor condiții contractuale sau invocarea acestora de către o întreprindere - presupusă ca fiind - dominantă pe piață trebuie considerată drept abuzivă, încălcând astfel dispozițiile legale în materie de concurență. **[OR 11]**

[*omissis*]